

Klimatalarmism och grupptänk

Efter att ha penetrerat klimatfrågan ur vetenskaplig aspekt och kommit fram till den tydliga slutsatsen att antropogent koldioxidutsläpp inte kan påverka jordens klimat på ett skadligt sätt, ställer vi oss frågan hur klimatalarmismen kan ha fått så stort genomslag i Europa och USA. Vi har, i tidigare inlägg, diskuterat möjliga kandidater som: 1) Den postmodernistiska tidsandan, 2) behovet av en (sekulär) religion, 3) människans behov av 'godhet'. De olika kandidaterna är inte inbördes uteslutande, utan överlappar varandra och kan mycket väl existera samtidigt och komplettera varandra. I detta inlägg ska vi granska ytterligare en kandidat: *grupptänk*. Som avstamp för vår diskussion använder vi Irving Janis bok *Groupthink* från 1982 [Ref 1] om grupptänkets allmänna karakteristik, och Christopher Bookers bok, *Global Warming, A case study in groupthink* från 2018 [Ref. 2] för den specifika applikationen på klimatfrågan.

Grupptänkande är ett begrepp ursprungligen myntat av den amerikanska socialpsykologen Irving Janis, och är ett psykologiskt fenomen som kan inträffa i en grupp då medlemmarna i gruppen värdesätter konformitet och viljan att uppnå enighet högre än ett kritiskt förhållningssätt till sina egna idéer. Gruppmedlemmarna har ett starkt kritiskt förhållningssätt till idéer som inte överensstämmer med gruppens.

Grupptänkandet förkroppsligas genom att medlemmarna i en grupp avstår från att bryta mot rådande värderingar eftersom de önskar bibehålla den sammansvetsade andan som har skapats. Medlemmarna undviker att bringa invändningar mot förslag som genomsyras av gruppens grundläggande synsätt eftersom de känner att det skulle vara illojalt mot gruppen. Man strävar efter att uppnå konsensus till en så pass hög grad att gruppmedlemmarna är beredda att åsidosätta realistiska värderingar och när detta sker får personerna ett skevt förhållande till verkligheten. Oviljan att framföra kritik medför att en omedveten censur blir inbyggd i gruppen. Grupptänkande kan få stora konsekvenser, eftersom besluten som tas i en sådan grupp kan bli väldigt dåliga. Forskning om grupptänkande är viktigt inom arbetspsykologin, där ökad kunskap kan ge viktiga bidrag för exempelvis hur arbetslag ska sammansättas för att ge bra resultat och inte drabbas av grupptänkande. Motsatsen till grupptänkande är kollektiv intelligens. [Från Wikipedia, Ref. 23]

Janis skriver i första utgåvan av sin bok [Ref. 1] (översatt från engelska): *'Jag använder termen 'grupptänk' som ett snabbt och enkelt sätt att referera till ett sätt att tänka som folk anammar när de är djupt involverade i en sammanhållen grupp, när medlemmarnas önskan om enighet tar över möjligheten att överväga realistiska handlingsalternativ. Grupptänk är en term i samma kategori som de nyspråksord som George Orwell beskriver i sin dystopi 1984 – vokabulär som 'dubbeltänk' och 'krimtänk'. Genom att inordna grupptänk i den Orwellska kategorin, inser jag att 'grupptänk' verkligen uppvisar Orwellska kvaliteter. Vämjeligheten är avsiktlig. Grupptänk hör samman med förfall av mental effektivitet, verklighetsuppfattning och moraliska bedömningar.'* Janis exemplifierar begreppet grupptänk med ett antal politiska händelser i USA, till exempel: USA:s misslyckande i att förutsäga attackerna på Pearl Harbour under andra världskriget, president Kennedys missbedömning av attacken i Grisbukten på Kuba 1961, President Johnsons beslut 1965 att eskalera kriget i Vietnam. Janis lade ner stor möda på att visa hur dessa fall av kollektiv humanpsykologiska misslyckanden följde tydligt identifierbara regler. Man skulle, förenklat, kunna sammanfatta hans slutsatser i tre enkla regler:

Regel 1 innebär att en grupp människor delar en gemensam syn eller tro som i något avseende inte är förankrad i verkligheten. De tror att de har alla möjliga bevis som bekräftar att deras åsikt stämmer, men deras åsikt kan inte slutgiltigt testas på ett sätt som bekräftar

ställningstagandet bortom allt tvivel. I själva verket är det alltså så att den åsikt man delar inte kan betecknas som annat än en gemensam trosuppfattning.

Regel 2 är att, just för att gruppens gemensamma uppfattning inte kan utsättas för extern prövning, känner de ett behov av att höja gruppens trovärdighet till ett 'konsensus', en benämning som Janis själv betonade. För de som ansluter sig till 'konsensus' tycks den allmänna uppfattningen vara så intellektuellt och moraliskt självklar att alla rätt-tänkande individer måste ansluta sig till den. Det enda de inte kan kosta på sig är att någon, inom eller utom gruppen, ifrågasätter eller utmanar gruppens 'konsensus'. När den väl är etablerad, måste grundtankarna i uppfattningen, försvaras till varje pris.

Regel 3, på sätt och vis den mest avslöjande, är en konsekvens av att alla måste stödja 'konsensus'. En avvikande åsikt blir helt oacceptabel. Man kan inte tolerera någon möjlighet till dialog med avvikarna. De måste exkluderas från vidare diskussion. I bästa fall kan de marginaliseras och ignoreras, i sämsta fall måste man öppet attackera och misskreditera dem. Dissidenter kan inte tillåtas.

Janis tillämpade dessa regler på de politiska exempel som nämndes ovan och fick god överensstämmelse. Ännu mer intressant är att han också tillämpade regelverket på beslutsprocessen inför Marshallplanen i slutet av 1940-talet och den mycket kritiska Kubakrisen då Sovjetunionen hade börjat installera missiler på Kuba 1962, med ett hotande atomvapenkrig för dörren. För dessa två händelser finner Janis ett helt annat mönster: Han finner att dessa händelser hade involverat bredast tänkbara krets av experter för att få alla tänkbara synpunkter på bordet och man diskuterade alla tänkbara beslut och konsekvenser. Som vi vet slutade båda dessa händelser mycket framgångsrikt.

De exempel vi har nämnt hittills har involverat väl avgränsade beslutsgrupper, vilket vi normalt associerar med grupp-tänkande. Här är vi emellertid intresserade av klimatalarmismen som folklig internationell rörelse, vilken knappast kännetecknas av att vara väl avgränsad. Frågan är om vi ens ska bemöda oss om att testa klimatfrågan med avseende på grupp-tänkande. Finns det andra liknande exempel? En uppenbar kandidat är de flesta former av organiserad religionsutövning. Här har vi 'definitions-mässigt' en grunduppfattning som är baserad på trosfrågor. När rörelsen har etablerats är den tydligt intolerant mot alla som inte delar tron. Avvikarna kallas kättare eller ogudaktiga. För att skydda de rätt-troende, måste kättarna marginaliseras och uteslutas från gemenskapen, ibland till och med dödas. Andra exempel är en del totalitära politiska ideologier som kommunism eller Nazism, som likaledes visar obarmhärtig intolerans mot dissidenter och alla som inte anpassar sig till partilinjen. Sådana individer exkluderas från samhället, sätts i fängelse eller elimineras. Låt oss alltså testa klimatfrågan mot Janis' tre regler för grupp-tänk:

Regel 1: Tros-systemet

(**Regel 1** innebär att en grupp människor delar en gemensam syn eller tro som i något avseende inte är förankrad i verkligheten. De tror att de har alla möjliga bevis som bekräftar att deras åsikt stämmer, men deras åsikt kan inte slutgiltigt testas på ett sätt som bekräftar ställningstagandet bortom allt tvivel. I själva verket är det alltså så att den åsikt man delar inte kan betecknas som annat än en gemensam trosuppfattning.)

Grunden för klimatalarmismens 'trosuppfattning' är IPCC (Intergovernmental Panel of Climate Change), dess regelbundna rapporter (Assessment reports) och dess årliga uppföljningsmöten benämnda COP (Conference of Partners). IPCC har sin höga status genom att det är ett FN-organ. På sin hemsida [Ref. 3] beskriver IPCC sin uppgift: *IPCC är en organisation av statsledningar, sponsrad av UNEP och WMO. Det beslutande organet är Panelen som möts med regelbundenhet i plenarsessioner med regeringsföreträdare från alla 194 medlemsländerna i IPCC. Dess uppgift beskrivs i 'Principles governing IPCC work' är att: 'på ett omfattande, objektivt, öppet, och transparent sätt klargöra de vetenskapliga, tekniska och socio-ekonomiska informationen som är relevant för att förstå den vetenskapliga grunden för risken av **mänskligt orsakad** [vår fetstil]*

*klimatförändring, dess potential, påverkan, och optioner för anpassning och lindring. IPCCs rapporter ska vara neutrala med avseende på politik, fast de kan behöva ta hänsyn till vetenskapliga, tekniska och socio-ekonomiska faktorer relevanta för tillämpningen av speciella politiska frågor. Granskning är en viktig del av IPCC-processen. Eftersom IPCC är en inter-statlig organisation, ska granskningen av IPCC dokument involvera både kollegial granskning av experter och **granskning av regeringar**. [vår fetstil]' [Ref. 4]*

Notera att IPCC bara har till uppgift att undersöka mänsklig påverkan på klimatet, inte en heltäckande förståelse, även omfattande naturliga variationer. Notera även att de ingående ländernas regeringar har sista ordet för beslut inom IPCC, således: IPCC är ingen vetenskaplig organisation. IPCC:s status förhöjdes ytterligare genom att Norska nobelkommittén, år 2007 beslutade att tilldela IPCC Nobels fredspris tillsammans med tidigare vicepresidenten i USA, Al Gore [Ref. 5] IPCC:s slutsatser om det framtida klimatet baseras helt på datormodeller. Redan i 2001 års rapporter fastställde man att: *Klimatsystemet är ett kopplat icke-linjärt kaotiskt system, och därför är långsiktiga prognoser av framtida klimatförhållanden omöjliga att göra.* [Ref. 6] Det finns uppgifter om att meningens senare har editerats bort eftersom den skulle kunna uppfattas som problematisk för IPCC:s syfte, Se kommentar i Ref. 6. Kaotiska system är system där små förändringar i begynnelsevillkor (tillstånd vid en godtyckligt vald tidpunkt) ger stora och på sikt oförutsägbara skillnader i förloppet, ett fenomen som brukar kallas fjärilseffekten [Ref. 7]. Oavsett om ovanstående uttalande står kvar i IPCC:s rapporter eller inte kvarstår det faktum att klimatet är ett, i matematisk mening, kaotiskt system, vilket innebär att, även om man skulle ha god kännedom om de ingående parametrarna, kan man inte använda modeller för att göra långsiktiga prognoser. Detta är samma skäl som att väderprognoser, som beskrivs av ungefär samma uppsättning ekvationer, inte kan göras för längre tid än någon vecka, oberoende av datorkapacitet [Ref. 8]. I en artikel i klimatbloggen Wattsupwiththat läser vi: *Det är min uppfattning att politiker inte bör fatta beslut som vilar på prognoser från dessa modeller. Sannolikheten tycks vara att de har lika mycket samband med verkligheten som The Sims (Simpsons) eller Half-life (dataspel) [engelsk originaltext i Ref. 9].* Modellernas erkända oförmåga att göra prognoser är förmodligen skälet till att man i senare års IPCC-rapporter inte talar om 'prognoser' utan om 'scenarier'.

Vi kan alltså konkludera att Regel 1 tycks vara tillämpbar eftersom man har god kännedom om att den vetenskapliga basen för tron om klimatalarmism saknas. Beträffande kravet om att åsikten inte kan slutgiltigt kan testas illustreras av nedanstående tidningsklipp som visar att domedagen alltid ligger tio år bort [Ref. 10].



Dessa två tidningsurklipp från DN 1972 och Uppsala Nya Tidning 2019 visar att politikernas budskap om "tio år till katastrofen" har stått sig oförändrat under nästan ett halvt sekel. Klicka gärna på bilderna för mer info. och år 2021 har vi fortfarande 10 - 12 år på oss (klicka gärna på bilden)

Regel 2: En illusion av konsensus

(Regel 2 är att, just för att gruppens gemensamma uppfattning inte kan utsättas för extern prövning, känner de ett behov av att höja gruppens trovärdighet till ett 'konsensus', en benämning som Janis själv betonade. För de som ansluter sig till 'konsensus' tycks den allmänna uppfattningen vara så intellektuellt och moraliskt självklar att alla rätt-tänkande individer måste ansluta sig till den. Det enda de inte kan kosta på sig är att någon, inom eller utom gruppen, ifrågasätter eller utmanar gruppens 'konsensus'. När den väl är etablerad, måste grundtankarna i uppfattningen, försvaras till varje pris.)

I ett tal i Förenta Nationerna 2007 sade Norges tidigare statsminister Gro Harlem Brundtland: *Tvivlen har eliminerats. IPCC:s rapport är klar. Det är även Stern-rapporten. Det är oansvarigt, obetänksamt, och djupt omoraliskt att ifrågasätta situationens allvar. Tiden för diagnos är över. Nu är det dags att handla.* [Ref. 11] Detta torde, på ett koncist sätt, manifesteras alla delar av Janis regel om 'konsensus'.

Sedan många år är det en spridd "sanning" att 97% av världens klimatforskare instämmer i att människan bär huvudansvaret för den globala uppvärmningen. Cook och medarbetare (Ref. 12) publicerade 2013 en studie där man undersökt 11 944 abstracts publicerade mellan åren 1991 och 2011. Denna studie har därefter använts som intäkt för att det råder 'konsensus' för antropogen uppvärmning. Studien har kritiserats å det grövsta av många, inklusive av oss [Ref. 13]. En vanlig invändning mot hela bruket av uttryck som 'det råder konsensus bland forskarna' är att 'om det är konsensus är det inte vetenskap utan politik'. Intressant att notera i sammanhanget är att 97 % känns igen som det röstetal som ofta används för att ange röstetal i totalitära stater som vill framstå som demokratiska, med tolkningen att man har stöd av praktiskt taget alla men avvikelser finns.

Vår slutsats är att klimatfrågan uppvisar klara kriterier för att uppfylla regel 2.

Regel 3 Exkludera dissidenterna

(Regel 3, sätt och vis den mest avslöjande, är en konsekvens av att alla måste stödja 'konsensus'. En avvikande åsikt blir helt oacceptabel. Man kan inte tolerera någon möjlighet till dialog med avvikarna. De måste exkluderas från vidare diskussion. I bästa fall kan de marginaliseras och ignoreras, i sämsta fall måste man öppet attackera och misskreditera dem. Dissidenter kan inte tillåtas)

Peter Ridd är en Australisk fysiker och före detta professor vid James Cook University, North Queensland, Australien. Ridd gick, i sin forskning, emot den gängse uppfattningen att

korallerna bland annat i Stora Korallrevet var döende på grund av klimatförändringarna. Han avskedades från sin universitetsanställning. Ridd stämde sitt tidigare universitet och vann i första instans. Universitetet överklagade och vann i andra instans. Nyligen (mars 2021) har han fått prövningstillstånd till Australiens högsta domstol. [Ref. 14]

Ett antal projekt vid svenska universitet går ut på att misskreditera klimatskeptiker. Ett av dem är 'Förnekelse av klimatförändringar' vid Psykologiska institutionen vid Uppsala Universitet. Så här skriver universitetet i sitt pressmeddelande för en disputation: *Resultaten visade att förnekelse av klimatförändringar korrelerar med politisk orientering, auktoritära attityder och stöd för bibehållet status quo, samt med en kallhamrad personlighet (låg empati och hög dominans), trångsynt personlighet (låg öppenhet för erfarenhet), en benägenhet att undvika oro, och med manligt kön.* [Ref 15] Ett annat sådant projekt är "Varför tas inte klimatvetenskapen på allvar? Studier av klimatförnekelse" med sammanfattningen: "Projektet syftar till att undersöka de nätverk, idéer och intressen som konstruerar och populariserar klimatförnekelse med fokus på utvinningsindustrin, konservativa tankesmedjor, och politiska strömningar och väljare som främst förnekar klimatförändringar. Utifrån sociokulturella, ekonomiska och psykologiska aspekter ska studien öka förståelsen för klimatförnekelse." [Ref. 17, 18] I en artikel i Uppsala Nya Tidning, UNT debatt 7 november 2018 [ref 16] går psykologidocenten vid Uppsala Universitet Carl Åborg till angrepp på "klimatförnekare". Rubriken är "klimatförnekare är höger". Han utgår från resultaten i den avhandling som nämnts ovan, men går ett steg längre. Inte nog med att han påstår att människor med sympatier till höger förnekar klimathotet och människans bidrag till klimatförändringar utan han påstår att de dessutom hotar demokratin! [Ref. 16] Några motsvarande, statligt finansierade, misskrediterande uttalanden om gruppen 'klimatalarmister' har vi inte stött på.

Dessa exempel visar tydligt på strävan att exkludera och misskreditera dissidenter från klimatalarmismen, till och med med statligt stöd, och överensstämmer därmed väl med Janis tredje regel för grupptänk.

Diskussion

Genom ett antal exempel har vi visat att klimatalarmismen uppvisar ett antal egenskaper som normalt associeras med 'grupptänk'. Vi har gjort detta för att vi är intresserade av att förstå varför klimatfrågan, i samhällsdebatten, behandlas på ett helt annat sätt än andra frågor med vetenskapliga rötter. De exempel på grupptänk vi har presenterat karakteriseras av att de har slutat katastrofalt, samtidigt som andra liknande exempel på svåra politiska frågor som kunnat undvika grupptänk har slutat lyckosamt. Vi hävdar förstås inte att det finns något ett-till-ett-samband i allmänhet, men att frågan ändå kan föranleda oro. I en tidigare betraktelse av klimatfrågans samband med 'godheten' hävdar vi att: *När godheten väl har börjat utvecklas, så står den icke att hejda.* [Ref. 19] Är det samma sak med grupptänk? Låt oss erinra oss några historiska skeenden:

Exempel 1: Trofim Lysenko var en Rysk vetenskapsman som under början av 1900-talet, i Sovjetunionen, förkastade moderna växtförädlingsmetoder, med katastrofala följder för odlingsavkastningen i Sovjetunionen under flera årtionden. Han hade Stalins stöd och hans teorier var de enda tillåtna i Sovjetunionen trots att de stred mot den då kända vetenskapen i västvärlden. Mer än 3000 oppositionella biologer avsattes, fängslades eller till och med avrättades för att undertrycka vetenskaplig opposition [Ref. 20].

Exempel 2: En svensk diplomat, Göran von Otter, träffade redan 1942, en Tysk SS-officer, Kurt Gerstein, som avslöjade den påbörjade utrotningen av Judar under Nazi-tiden. Von Otter framförde informationen till svenska utrikesdepartementet. Möjligheten fanns alltså att, på ett tidigt stadium, avslöja vad som pågick i Tyskland, och kanske få världen att inse. Ingenting hände emellertid [Ref. 21]. Varför? Grupptänk? Ekonomiska överväganden? Neutralitet? Eller stämmer det att 'När godheten väl har börjat utvecklas står den inte att hejda'? Notera att implicit i grupptänket är att man tillhör den 'goda' sidan.

Exempel 3: År 2009 köpte Vattenfall det nederländska företaget Nuon, vilket gjorde Vattenfall till ett av Europas största energibolag. Vattenfall betalade 89 miljarder för Nuon, den största kontantaffären i Sveriges historia. Affären har kritiserats och bland annat kallats Sveriges sämsta affär – någonsin. Köpet orsakade en politisk storm när det 2013 stod klart att förvärvet var ett fiasko som redan kostat 37,5 miljarder kronor, och VD fick avgå. [Ref. 22] Det är helt klart att såväl Vattenfall som Industridepartementet, hade information om vilken dålig affär man var på väg att ingå, men denna information avvisades. Grupptänk?

Exempel 4: Den 10 augusti 1628 gjorde Regalskeppet Vasa sin jungfruresa. Vasa byggdes för att symbolisera Sveriges militära och politiska makt. Stora kostnader för utsmyckning och utrustning lades ner på skeppet, som trots det förliste. Vid stabilitetstestet som sker då skeppet ligger vid kajen insåg man att skeppet var för instabilt och inte skulle klara av att segla i hårdare vind. Gustav II Adolf bortsåg från det och de som var kritiska till byggandet nedstygades. När godheten väl har börjat utvecklas... Beslutet att bygga Vasaskeppet kan vara ett exempel på grupptänkande. [Från Wikipedia, Ref. 23]

Vi har sett flera exempel på hur grupptänk har slutat katastrofalt. Det krävs en djupare analys för att fastställa att klimatalarmismen ska klassas som grupptänk, men helt klart uppvisar det flera grupptänkets egenskaper och ger därför, i vilketfall, anledning till oro. Kan de ohemula satsningarna på fossilfritt, klimatsmart, elektrifiering, koldioxidinfångning, fossilfritt stål, planekonomi med mera hejdas innan världsekonomin går under? Här har vi ju att göra med en global rörelse med FN, Romklubben, WEF, kyrkorna och hela godhetsindustriella komplexet i spetsen, så det är ingen lokal katastrof som riskeras.

Dogmatismen, inte skepticisismen är sanningens verkliga fiende; Men dogmatismen spirar i åsiktsförtryckets hägn medan skepticisismens hälsosamma frukter framträder varhelst tanke- och yttrandefrihet får råda. [Georg Henrik von Wright, 17 maj 1946; Tal vid de svenska studenternas vårfest i Helsingfors]

Referenser och noter

[1] Irving L. Janis, *Victims of Groupthink: A Psychological Study of Foreign Policy Decisions and Fiascoes*, First published 1972 by Houghton Mifflin Company of Boston, revised and enlarged edition published in 1982 as just *Groupthink*.

[2] Christopher Booker, Global Warming, A case study in groupthink, How science can shed new light on the most important ‘non-debate’ of our time, GWPF Report 28, The Global Warming Policy Foundation, 2018

[3] <https://www.ipcc.ch/2010/02/04/the-role-of-the-ipcc-and-key-elements-of-the-ipcc-assessment-process/>

[4] Geneva, 4 February 2010 – *The IPCC is an intergovernmental body sponsored by UNEP and WMO. The main decision-making body is the “Panel” which meets at regular intervals in plenary sessions at the level of government representatives of all 194 IPCC member countries. Its role as defined in the “Principles Governing IPCC Work” is “to assess on a comprehensive, objective, open and transparent basis the scientific, technical and socio-economic information relevant to understanding the scientific basis of risk of human-induced climate change, its potential impacts and options for adaptation and mitigation. IPCC reports should be neutral with respect to policy, although they may need to deal objectively with scientific, technical and socio-economic factors relevant to the application of particular policies. Review is an essential part of the IPCC process. Since the IPCC is an intergovernmental body, review of IPCC documents should involve both peer review by experts and review by governments.”*

[5] https://en.wikipedia.org/wiki/2007_Nobel_Peace_Prize

[6] TAR Climate Change 2001, The Scientific basis. *The climate system is a coupled non-linear chaotic system, and therefore the long-term prediction of future climatic states is not possible*

<https://www.ipcc.ch/report/ar3/wg1/>

<https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/03/TAR-14.pdf>

På websidan <https://cmandchaos.wordpress.com/2019/02/08/ipcc-complexity-and-climate/> läser vi:

There seems to be a meme going around that the IPCC disproved climate change in one sentence and removed that sentence from reports. The sentence is: “The climate system is a coupled non-linear chaotic system, and therefore the long-term prediction of future exact climate states is not possible.” The sentence is found in the “Climate Change 2001: Synthesis Report” edited by Robert T. Watson and the ‘Core Writing Team’, Published by Cambridge University Press, and recently available on the IPCC website.

here https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/05/SYR_TAR_full_report.pdf (The IPCC website is being reorganized and hence stuff can be difficult to find – google does not appear to have caught up yet) It is in the Technical Summary Section, p.58. or page 215 of the full report According to Archive.org the text version of this was available between at least August 4 2009 until at least November 4 2018.

[7] <https://sv.wikipedia.org/wiki/Kaosteori>

[8] <http://asikten.com/onewebmedia/Klimatmodeller.pdf>

[9] Anthony Watts: The Chaos theoretic argument that undermines Climate Change modelling <https://wattsupwiththat.com/2011/06/13/the-chaos-theoretic-argument-that-undermines-climate-change-modelling/>

[10] <https://asikten.com>

[11] Brundtland's speech at the UN Commission on Sustainable Development, 2007:

What is new is that doubt has been eliminated. The report of the Intergovernmental Panel on Climate Change is clear. And so is the Stern report.

It is irresponsible, reckless and deeply immoral to question the seriousness of the situation.

The time for diagnosis is over. Now it is time to act.

https://www.regjeringen.no/en/topics/foreign-affairs/the-un/Brundtland_speech_CSD/id465906/

[12] Cook et.al. *Quantifying the consensus on anthropogenic global warming in the scientific literature*. Environmental Research letters vol. 8, number 2, 2013.

[13] Hur kommuniceras forskning om klimatfrågan?
<https://asikten.com/onewebmedia/Hur%20kommuniceras%20del%201.pdf>

[14] <https://www.abc.net.au/news/2021-02-11/marine-expert-peter-ridd-coral-bleaching-case-heard-high-court/13144912>

[15] <https://www.youtube.com/watch?v=QVNWq1hdBfM&t=4s>

16. Åborg C. Klimatförnekare är höger. UNT debatt 7 november 2018.

[17] https://www.youtube.com/watch?v=Ce_iH7IRPUs&t=13s

[18] Sveriges Radio, Vetenskapsradion den 1 september 2020 ”Maskulina normer – en fara för klimatet” <https://sverigesradio.se/avsnitt/1562141>

[19] <https://asikten.com/onewebmedia/Godheten.pdf>

[20] <https://en.wikipedia.org/wiki/Lysenkoism>

[21] <https://www.courthousenews.com/what-if-holocaust-tip-off-a-stain-on-swedens-conscience/>

[22] [https://sv.wikipedia.org/wiki/Vattenfall_\(företag\)](https://sv.wikipedia.org/wiki/Vattenfall_(f%C3%B6retag))

[23] [https://sv.wikipedia.org/wiki/Grupptänkande](https://sv.wikipedia.org/wiki/Gruppt%C3%A4nkande)